

και τριβόλους θές, δ, τι σάχλες κι άναγούλες άγα-
πας, κι δ, τι λογιές φελλάχικες φυλλάδες, όπως τόν,
κι ό Δροσίνης. Κ' έλάτε να κάνουμε μια μικρή δου-
λειά, αν και δεν είνε ό τόπος της έδω, στο σύν-
τομό μας άρθρο· να δούμε μερικά άπ' τα δικά μας
παιδιάστικα βιβλία και μερικά Έγγλέζικα. Μιά
ματιά μόνο να ρήξουμε.

Άνοιγω έν' άλφαβητάρι δικό μας, του Γεωρ-
γαλά : Σέ 14 άλάκερες σελίδες συλλαβίζει, μα-
σάει και ξαναμασάει αυτές έδω τίς σιχαμένες ψευ-
τιές : έα, ότα, φόν, χήν, ρόδον, μύς. Τίποτ' άλλο.
Έρχονται ύστερα μερικά Όλλεντόρφικα : έχω έα,
ότα, χήνας· έχετε έν τον, μίαν ροδήν κτλ., παρα-
κάτου κοπανίζει κάτι άλλες λέξεις, συμμαζεύει τα
δ ε δ ι δ α γ μ ε ν κ γ ρ ά μ μ α τ α και τ ά ;
δ ε δ ι δ α γ μ ε ν α ς δ ι φ ή ό γ γ ο υ ς, κέ-
νει πρότασης σάν αυτές : αί όραται έλαίται ό πούς,
τό ούς, ό όδους του βούς· είρον τόν υόν του θείου
σου, ή και πειό σοφές : τό εύζωμον είνε είδος φυ-
του άρωματικού· είδες ποτε λευκάς μνίας ; ό ψυ-
τακός και ό κόκκυξ είνε πτηνά άναροχητικά· δέχθημι
τάς προσήσεις μου· οι άγγελιοι είνε άϊλοι κτλ. και,
να μήν τα πολυλογώ, γεμίζει ό άθεόφοβος 68 σελί-
δες χωρίς να κατορθώση μίαν άληθινή και ζωντανή
πρόταση.

*Ας δούμε τώρα τό Έγγλέζικο : Πρώτα πρώτα
έχει στη γραμμή όλα τα γράμματα μικρά και κεφα-
λαία. Ύστερα έρχονται οι λέξεις cat (γάτα), hen
(κόττα), dog (σκύλος) κτλ. με τίς εικόνες τους σε
μισή σελίδα μοναχά. Ύστερ' άμέσως σε δυό σελίδες
έναν μάθημα. Η γάτα και ό ποταμός, με δυό μεγά-
λες και ζωηρές εικόνες. Να όλο τό μάθημα, κάθε
πρόταση χωριστά σε μια γραμμή : Αιτή είνε μια
γάτα. Είνε μια χοντρή γάτα. Μπορώ να δώ την
οδρά της. Μπορώ να δώ τα πόδια της. Έχει μια
μακρού οδρά. Έχει μαλακά πόδια. Η γάτα βλέπει
ένα ποτάμι. Τρέχα, ποτάμι, τρέχα ! Α δεν τρέχης,
ή γάτα θα σε πιάση. Από έν' ένα ποτάμι : ή γάτα
δεν τό έπιασε. Φτάνει τόσο, γιατί όλο τό βιβλια-
ράκι με τίς 24 σελίδες του τειοις είνε γεμάτο με
ζωντανά, φυσικά και χαριτωμένα πράματα.

Πάμε τώρα πρακτάτου, στο πρώτο άναγνω-
στικό :

Τό δικό μας έχει για πρώτο μάθημα : Τό σχο-
λείον· Είμαι εις τό σχολείον. Είς τό σχολείον μανθάνω
γράμματα. Εμυθον να άναγιώσκω, να γράφω, να
άρωμώ, να ίχνογραφώ... Είς τό σχολείον ύπάρχουν
και οι διδάκοντες έμέ και τους συμμαθητάς μου...

Τό σχολείον είνε οικοδόμημα. Τό σχολείον έχει τοί-
χους κτλ. Άλλο μάθημα. Η τράπεζα· άλλ· : Ο επί
της τραπεζής Νικόλαος (!), Τό κολόν παιδίον, κ'
έτσι δά προχωρούμε από σάχλα σε σάχλα.

Νά και του έγγλέζικου τό πρώτο μάθημα :
The see—saw (τό τραμπάλισμα, ύποθέτω· εικόνα
δέν έχει). Κίτταξέ με ! Είμ' άπάνου στον άγέρα.
Νά με, άφίνω και τα δυό χέρια και πάλε δέν
πέφτω.

Τώρα, Γιάννη, προσπάθα κ' έσύ. Έσόν άνεβαί-
νεις κ' έγώ κατεβαίνω.

Πρόσεχε, και κράτα γερά όσο είσαι ψηλά στον
άγέρα.

Τράμπα τραμπαλίζουμαι ! Πάνου και κάτω.
Είνε πολν άστειο παιχίδι τό τραμπάλισμα.

Θέτε και δεύτερο ; Όρίστε το με την εικόνα
του, όπως και όλα τάκλουθα, έξίν πολν λίγα : Η
γάτα πάνου στο δέντρο.

Κίττ' ατή τή γάτα ψηλά πάνου στο δέντρο.

Οι καίξες γάτες κάθονται σπύ. Πιάνουν που-
τικούς.

Ατή όμως ή γάτα σκαρφαλώνει στα δέντρα να
πιόση πουλιά. Τα σκοτώνει και τα τρώει.

Ύπάρχουνε γάτες άγριες, που ζούνε στα δάση.
Περνούνε τον πειώτερο κωρό τους πάνου σε δέντρα,
όπου πιάνουν πουλιά και κλέβουν τίς φωλιές τους.
Και τούτη ή γάτα είν' από κείνες μιά.

Πώς σάς φαίνονται τα μαθήματ' αυτά ; Θα
μακρήνω λίγο, μα δε μπερώ να μήν παραθέσω με-
ρικά πράματ' άκόμη.

Κιττάξτε πώς διδάσκει έπιστημονικά πράματα
σε μικρό παιδί ό ρωμαίος δάσκαλος, ό παιδαγωγικά
κίβλας μορφωμένος :

Παιδική κίπος. Γαξ. Β'. σελ. 84 : Όρί-
ζων.

Έάν παθώμεν εις άνοικτόν μέρος της έξοχης,
τό μέρος εις τό όποιον περιούζεται ή ύγρασις περίξ
ήμισν λέγεται όρίζων, ό όποιος φαίνεται ός κείλος,
χωρίζων τον οδρανόν από της γης. Έάν αναβώμεν
έπι ύψώματός τιος, ή όρίζων φαίνεται μεγαλή-
τερος.

Τό μέρος του όρίζοντος, εκ του όποιου ανατέλ-
λει ή ήλιος, λέγεται ανατολή. Έάν στρέψωμεν τό
πρόσωπον προς την ανατολήν, τό άπισθεν ήμισν μέρος
του όρίζοντος λέγεται δύσις, διότι εκεί ό ήλιος δύε-
ται. Τό προς την δεξείαν χείρα λέγεται νότος ή με-
σημβρία, τό δε προς την άριστερήν άρκτος ή βορράς.

Ανατολή, δύσις, βορράς, νότος, είνε τα τέσσαρα μέρη
μέρη του όρίζοντος κτλ.

Άκούστε τώρα και τον Έγγλέζο για τό ίδιο
πράμα :

North, South, East, West.

Τι ώρα είν' Εσθίει : Είνε δώδεκα· μεσημέρι. Αοι-
πόν έα στον κήπο. Ποη είν' ή ήλιος ; Γύρισε κατά
κει τό πρόσωπό σου. Κίττα στον ήλιο. Αδίου είν' ή
Νοτιά. Πάντα άμα είνε ή ώρα δώδεκα και βιέπει
προς τον ήλιο, τό πρόσωπό σου είνε κατά τή Νο-
τιά.

Γύρισε τώρα ζεβρά μεριά. Κίττα προς σου.
Είνε ή Ανατολή. Τό πρώτ' κτλ. Δεν άντιγράφω όλο
τό μάθημα, γιατί είνε περιττό

Αν αγαπάτε τελευταία να συγκρίνετ' έτσι με
μια ματιά και την τρυφεράδα και τή φαντασία τώ
δικώνε μας και των ξένων, έρίστε να δήτε κι αυτά
έδω τα λίγα : Σ' έν' άμερικάνικο άναγνωστικό (A
Third Reader, Stickney) διαβάζω άνοιγοντας κατ'
τύχη στο μάθημα για τον κοκκο. It comes (τό
πουλί, ό κοκκος) in the pleasant spring-time
when leaves begin to peep from the buds, and
when the flowers begin to smile in the green
meadows. Ό κοκκος έρχεται, λέει, (στην Άγ-
γλιζ) τον καιρό που τα λουλούδια αρχίζουν να χα-
μογελούν στις πρασινάδες.

Άνοιγω κ' έναν δικό μας Παιδική Διάπλασι
Δ' σελ. 38. Διαβάζω :

Τό ρινόμακτρον. Τό ρινόμακτρον είνε έν των
βιομηχανικών προϊόντων του αιώτισμού, τό όποιον
συντελεί εις τήν καθαριότητα. Άλλοτε οι άνθρωποι
είχον δυό ρινόμακτρα, των όποιων τό έν εκράτουν
εις τήν χείρα προς έπίδειξιν και σολισμόν, τό δε
άλλο έθετον έν τω θυλακίω προς έκπλήρωσιν των
άναγκων της οικός. Σήμερον δε και τό έν ρινό-
μακτρον λησμοιούσι τινές να μεταχειρισθώσιν, όταν
ένε άνάγκη. Συμφάνει ένίοτε έντός σιδηροδρομικής
ή Ιπποσιδηροδρομικής άρ. ζης κτλ. Δεν έξκευλοθη
γιατί εαστάει δυό σελίδες. Νά όμως κι άλλο ένκ :

Παπαμάρκου Β', μάθημα. Η περισσότερά : Δί
περιστερά είνε σέζυγοι άριστοι τα ζεύγη πατε δέν
έρίζουσι, ποτε δέν χωρίζονται. Ούτε ή σέζυγος, έν-
όσω ζή, άφίνει τήν σέζυγόν του· ότε ή σέζυγος τον
σέζυγόν της. Μάλιστα, όταν ή εις εκ των δυό απο-
θάγη, ή άλλος συνήθως μένει έν χρεία, δέν λαμ-
βάνει άλλον άντροφον εις τήν ζωήν του. Ένώσω ζώ-
σιν αγαπώνται τρυφερώτατα καθαρίζουσι και στυλί-

ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΑΩΣΣΑ

ΣΑ ΛΑΜΠΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ

Πολύ μου άρέσουνε στέ «Ν ο υ μ ά ν όσα γράφει για
τή γλώσσα και τή γραμματική της ένας που ύπογράφει·
δ πισ τ ό ς σ ο υ φ ι λ ο ς Δ ά σ κ α λ ο ς (11 του Ά-
πριλή, σ. 8) ή και απλά Δ ά σ κ α λ ο ς, από την Κρή-
τη (17 του Όχτώβρη, σ. 12). Μου άρέσει και που τα
βάζει πάντα μαζί μου· μα ξέρει τον τρόπο και τα λέει
πολύ φιλικά, πολύ νόστιμα. Έδω συχνά έρχονται νέοι
και με βρσάκουνε, δηλαδή νέρι τριάντα, τριάντα πέντε
χρονώ κάποιους. Μου δείχνουνε άρθρα ή βιβλία που πάνε
να δημοσιέψουνε· τους τα διορθώνω και στο ύφος και στη
γλώσσα. Για γλώσσα γαλλική ή λόγος. Έχουνε τήν κα-
λοσύνη και μ' άκούνε· δέν είδα να μου κάμουνε ποτε
παρατήρηση, μήτε και να συζητήσουνε πολύ. Θα στογάζ-
ζονται— άδικα, έννοείται—πως άφτς και θα ξέρη και
κάπως θα μελέτησε, προτου μιλήση. Μα στην Έλλάδα,
όλος ό κόσμος τα ξέρει όλα. Οι δασκάλοι ξέρουνε τή δη-
μοτική, άπό άποφασίσανε πως είναι χυδαία· οι δικοί μας

πάλε στα δίχτυα τήν παίζουνε, άπου δέν τολμώ να τους
πώ τίποτι· άμα είπα, μου άποδείξαν· πως έγώ λάθος, ή
έναν γιώτα δέν άλλάξανα. Τουλάχιστο δε θυμούμαι να μ'
άκουσε κανένας. Και σάς παρακαλώ να πιττέψετε πως δέν
τους τα λέω με τίς μπουνιές, παρ' με τα χαμόγελά μου
τά πιό χαριτωμένα. Δεν είναι και τό ζήτημα για μεγάλα
πράματα, παρ' για μικροδουλειές. Ίσα ίσα να καταλά-
βετε από κει· ως και τα παραμικρά της γραμματικής
μάστορης ό καθένας. Ρωμισούνη.

Ό Κρητικός ό Δάσκαλος τέτοιος δέν είναι. Συζητάει
ό άθρωπος, και συζητάει. σά νάχαμε νικήσει πέρα για
πέρα και σά να μ'ά άπόμνησκε μονάχα να κανονίσουμε
ως και τα καθέκαστα. Έγώ τα λόγια του τα συλλογίζο-
μαι, γιατί έγώ άκούω, μη θαρρήτε· κάποτε κίβλας διορ-
θώνω. Δυό φορές μάλιστα, ύστερις από τάβρα του φίλου
του Δασκάλου, κόντεφα και ναλλάξω. Έπειτα θυμήθηκα
ψάχνοντας για ποιές αιτίες τάβαλα όπως τ'έχω. Θα του
τίς ξεδιαλσω καμιά μέρα. Σήμερις άλλος είναι ό σκοπός
μου. Μαλετ' τή γλώσσα μας ό Δάσκαλος ό Κρητικός· και
γώ τή μελετώ και νομίζω πως πρέπει να τή μελετούμε
όλοένα, έτσι να καταλάβουμε τί ώραία και τί άγνωστη,
δηλαδή τί ασυλλόγιστα καταφρονεμένα που είναι ή δημο-
τική μας, τί φίνος που βγαίνει ό άπόμνησος ό διοργανι-
σμός της. Μιάν απλή σημειωσούλα λοιπόν ήθελα να κα-
ταστρώσω σε μια γωνίτσα του «Νουμά».

Στη Σελή των Ανατολικών Γλωσσών, και παραδίω

τώρα τή κολλητική, μου κάμουνε οι νέοι θεματογραφία,
πως είναι και συνήθεια. Τους δίνω ένα θέμα, κι άστοι
μου τό ξετυλίγουνε σε ό τι γλώσσα θέλουνε, καθαρέβουσα
ή έλληνική, γιατί τους μαθαίνω πως καθαριό έλληνική,
άλλη από τή δημοτική δέν ύπάρχει. Παρατήρησα όμως
πως οι περισσότεροι μου γράφανε κάτι φρασεύλες καθώς
είναι κ' ή άκόλουθη· σάν ό ήλιος λάμπει.

Τό διορθώνω, τό διορθώνω, και παιδί δέν έβρισκα για
πιό λόγο έπρεπε να διορθώξ, μου ξαναβάζανε πάντα τό
ίδιο λάθος. Δηλαδή, λάθος που να της δέν εφτανε· μα δέν
εφτανε ρωμαίικα· έμένα μου χτυπούτε άσκημα στήπτι.
Έννοιωθα, δίχως άκόμη να καταλάβω τό γιατί, πως έ-
πρεπε να τό κάμουνε είτε· σά λάμπει ό ήλιος, είτε·
όταν ό ήλιος λάμπει, έξ· όμως· σάν ό ήλιος λάμπει,
με χωρισμένο τό σάν από τό ρήμα.

Γυρέβοντας κι άπου τό συλλογίστηκα θαρρώ πως το
βρήκα.

Βέβαιο πως τό σάν έχει στη δημοτική τή σημασία
που έχει και τό όταν, ή τό όντας. Γιατί τότες, μια και
λέμε· όταν ό ήλιος λάμπει, να μήν πούμε και· σάν ό
ήλιος λάμπει, που πέφτει τό ίδιο;

Είναι τό ίδιο και δέν είναι! Τό σάν άπτό στη γλώ-
σσα μας τό συνήθίζουμε κάθε φορά που συγκρίνουμε δυό
πρόσωπα ή δυό πράματα τό ένα με άλλο· ή σύγκριση
δμως γίνεται με ευσταστικό ή έπιθετο που έχει νόημα

ζουσι και τρέφουσι και διαπύονται ο εις τον άλλον με ταράμη των, μινυρίζουσι γλυκύτατα, ομοιού κάθηται κτλ. Δε μπορώ να προχωρήσω από τη γλύκα της περιγραφής. Τρυφερὰ μὲ φορὰ και λεπτὸ αίστημα, ε ;

X

Ἀλήθεια λοιπὸν εἶπε ὁ Δρασκίτης λέγοντας φελλάχικα τῶν παιδιῶν μας τὰ βιβλία φελλάχικο τὸ ἐξωτερικὸ τους : χαρτί, τὸ πειθὸ πρόστιχο πού ὑπάρχει, τύπος ἐλευθέρου, εἰκόνες, στή χάση και στή φέξη καμμιά καρικτωρα, δεισμο, πού χάθηκε ; — πειθὸ φελλάχικο τὸ ἐσωτερικὸ τους. Ἐὐστερα νὰ περιμένης και προκοπὴ ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Γι αὐτὸ, ὅπως εἶπα, πειθὸ πετυχημένο δῶρο δε μποροῦσε νὰ ἔρθῃ και νὰ μᾶς κἀνῃ ὁ «Νουμάς», πού ζήτησε νὰ γραφτῇ ἐν ἄνθρωπινῷ ἀλφαριθμητῶν. Ὑστερ' ἀπὸ ὀγδόντα χρονῶ ἀνεξαρτησία πολιτικὴ νὰ μὴν ἔχουμ' ἕνα τέτοιο, κριμα; σ' ἐμᾶς. Δὲν εἶν' ἀπόδειξη και αὐτὸ, κοντὰ στὰ τόσα ἄλλα, πῶς εἴχατε ψευτοελευθέρου, πῶς δὲν εἴμαστε τίποτ' ἄλλο παρὰ δούλο: στὸ δικταλισμὸ και στήν πολιτικὴ ἀχρειότητα, ραγιαδες τοῦ Μιστριώτη ἀπ' τὴ μιὰ, και ἀπ' τὴν ἄλλη τῶν Δεληγιάννηδων και Θεοτόκηδων και Λεβιδηδων ; Καὶ ὅμως δὲν ἔχυσαν τὸ αἷμα τους οἱ πατέρες μας, γιὰ νὰλλάξουμε τάφεντικῶς και ἀντίς Μεμέτηδες νὰ ἔχουμε Λεβιδηδες, πού εἶνε πολὺ πειθὸ χειρότεροι ἀπ' τοὺς πρώτους, γιὰτι σ' ἐκείνους ἀποκχτου, μ' ὅλα τὰ βάρηνα πού τραβοῦσε, εἶδεινε πειθότερη ζωὴ και ἦταν σὲ πολὺ καλλίτερη ἠθικὴ κατάσταση τὸ ἔθνος μας, παρὰ τῶρα. Ἄς μελετήση και θὰ τὸ δεῖ ὁποῖος δὲν τὸ πιστεύει. Μὰ και τί τὴ θέλει τὴ μελέτη ; Ἡ γιγαντεῖα ἐκείνη ἐπανάσταση τοῦ 21 δε φτάνει μονάχη αὐτὴ νὰ ποδείξη πόση ζωὴ ἔκρυψε τὸ ἔθνος μέσα του ἐκείνα τὰ χρονία ; Γιατι δὲν εἶχαν τότες πολὺ δύναμη ἢ καλαμαραδουσὴν και τὰ ψευτογράμματα και ὁ ψευτοπολιτισμὸς, και δὲν ὑπαρχε ἢ πολιτικὴ ψευτοπολυτέλεια, νὰ τοῦ μαρτυροῦν τὴ ζωὴ και νὰ τοῦ χαλάσουν τὴν καρδιά, ὅπως τὸ καταφέρνουν μιὰ χαρὰ τόξα, τῶρα πού κινδυνεύει ἢ ὑπαρξή μας και ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους ἀκούμ.

Ἄχ, δε θὰ ζυπνήσουμε παιῖ, νὰ δοῦμε και νὰ κοιώσουμε σὲ τί θανατοφόκιωτα βοσκωτάκι βέσκουμε ; Δε θὰ λαχταρήσουμε τὸ φῶς και τὴν ἀλήθεια; δε θὰ τρέξουμε πρὸς τὴ ζωὴ ; Αὐτὸς πρέπει νᾶνε ὁ

και χορὴ οὐσιαστικῶς, και πού ἔρχεται κατόπι ἀπὸ τὸ σᾶν, λ. γ. λάμπει σᾶν ἥλιος ἢ σᾶν τὸν ἥλιο, γιὰτι τὸ βάζουμε και μὲ ὀνομαστικὴ και μ' αἰτιολογικὴ. Λοιπὸν τὸ σᾶν, ἕμα τάρτι μας τίκοῦση πῶν ἀπὸ οὐσιαστικῶς, ἀμέσως μᾶς κάνει νὰ θεωροῦμε πῶς και πῶς νὰ συγκρίνομε. Κι ἀλήθεια εἶπε εἶναι, ἐνῶ -ὁ ὅταν ἢ τὸ ὄνομα, πού δὲν ἔχει διόλου τέτοια συγκριτικὴ δύναμη, ταιριάζει περιφραμα μὲ οὐσιαστικῶς, διότις κᾶνε νὰ βλαπτήση στὸ νοῦ μας και τὸ παραμικρὸ τὸ παρανόημα.

Στοχαστῆτε ἀξίφρα τὴ φράση ὄταν τὸ παιδὶ παίζει, ὅπου αἰτιολογικὴ και ὀνομαστικὴ καμιά διαφορά ζετῆν κλίση δε φανερώνουνε. Τί σημαίνει παίζει ὄταν τὸ παιδὶ; ἢ ὄταν παίζει τὸ παιδὶ; Μὲ τὸ σᾶν κολλημένο στὸ ὄνομα, δὲν τὴ βγάζουμε πέρα

Λοιπὸν ὁ Ρωμιὸς, πού τάρτι του εἶναι πολὺ φένο, ἀποφάθει τὸ σᾶν μὲ οὐσιαστικῶς, και ἕμα τὸ βάζει, δε τοῦ τὸ βάζει μὲ ῥῆμα κατοπινὸ ἢ μὲ ἰντωνομία, ὅπως και στή φρασούλα πού γράφουμε.

Τὸ λῆθος πού κἀναν οἱ νέοι τέτοιο εἶτανε. Ὡς τόπο μπορεῖ πᾶνε κανεῖς νάρθη νὰ μὲ διορθώση και μένα. Θὰ μοῦ ἀποδείξη μάλιστα πῶς εἶμα; και ἀγράμματος, ἀπὸ ὁ Βλακωρίτης, ὁ Βλακωρίτης μας, τὸ σᾶν τὸ βάζει μὲ οὐσιαστικῶς! Ἐχουνε δικιο. Τὸ βάζει στή λαμπρὴ του τὴ νεκρικὴ ὄδη.

• Σᾶν ἢ ἀνοιξη γυρίση και τάνδονι σὰ γυρίση.

πόθος μας και γι αὐτὸ πρέπει νὰγωνίζετα; καθε ἀληθινὸς πατριώτης. Κι ὁ «Νουμάς» τῶρα, ἢ ἐρημεριδᾶ πού εἶχαν τὴν ἀδιαντροπικὴ νὰ τὴν πούνε Σλαβικὴ οἱ ψευτοπατριώτες, αὐτονοῦ τοῦ πόθου του μικρὸ δείγμα μᾶς δίνει ζητώντας; γιὰ τὰ παιδιὰ μας ἐν ἄλφαριθμητῶν μ' ἀληθινὸ και ζωντανὸ περιεχόμενο. Εἶθε νὰ πιτύχη ὁ διαγωνισμὸς του, και ἔτσι νὰ γίνῃ ἀρχὴ μιᾶς σοβαρῆς δουλειᾶς, πού θὰ ξεσκλαβώση ἀπὸ τὴν ψευτιά και θὰ σπρώξῃ, πρὸς τὴ ζωὴ τὰ Ἑλληνοπούλα και μαζί τους τὴ λατρεμένη μας Ἑλλάδα. Ἀπὸ τὰ μικρὰ θὰ προχωρήσουμε στὰ μεγαλήτερα και εὐχοῦμαι τὴν ἐπιτυχία και ὅλη μου τὴν καρδιά.

ΔΥΛΟΣ ΠΟΛΛΑΒΡΟΣ

ΑΠ' ΤΑ ΠΕΤΡΑΔΙΑ

Κἀποτ' ἔλαμψε κ' ἐχάθη
διαμαντάκι λαμπερὸ
στῆς καρδιᾶς μου τ' ἀγρια δάθη
σὲ μα ρύτατο καιρῶ.
στὰ πολλὰ βουβῶ μου πάθη
κἀποτ' ἔλαμψε κ' ἐχάθη.

Ὦχ ! πῶς τὸ λπιζε νὰ σῶση
μ' ἀσυχώτατη ἀπονία
πρὶν αὐγούλα νὰ ροδίση
στῆς καρδιᾶς τὴ σκοτεινία
πρὶν ἀχτίδες νὰ σκορπίση...
Ὦχ ! πῶς τὸ λπιζε νὰ σῶση.

ΤΑΝΟΣ ΚΕΑΜΑΣ

- Ἄχ, μαμᾶ, εἶλεγε ἢ κ. Λεβεντινόπου, ροδίσε πῶς ὁ Τζάκ δὲν μ' ἀγατῆει σᾶν τις πῶτες μέρες τοῦ γάμου μας!
- Και πῶς; τὸ κατάλαβες. Μιὰχη μου;
- Μὰ μὲλις ἐξημερώσει, πᾶνει τὴν ἐρημεριδᾶ στὰ χέρια του και τὴν ἀφίνει τὴν ὥρα πού θὰ φῆνε!
- Γίνου δική μου Ἐλευσῶνα. — λέει ὁ ἀπάντηρος ἐραστής — και θὰ σὲ μεταχειρίζομαι σᾶν ἄγγελος!
- Τὸ ἔρω! Νὰ μὴ μοῦ δῆνε; να τρώω και να μέφηνεις θεόγυμνη! Ὦχι, ὄχι, σ' εὐχαριστῶ!

Και δὲν τὸ λέει μονάχη ὁ Βλακωρίτης σὲ στίχους; τὸ λένε οἱ Ἑριανηριώτες και τὴν κουδύντα. Εἶναι ὁμοῦ ἐνισμὸς. Γιατι ὁ ἐνισμὸς, πού οἱ οὐκᾶλοι τὸν κατατρέχουνε και πού τὸν τρέμουνε κάμποσοι εἰμῶς, ὁ ἐνισμὸς δε φανερώνετα ὅτε στὸ τυπικὸ, ὅτε στὸ φωνολογικὸ, ὅτε στὸ λεχτικὸ, παρὰ μόνο και μόνο στὸ συντακτικὸ. Σᾶν παίρνει λέξη ἔξην, τοῦς φτόγγου; της και τὴν κατάληξή της, ἀμέσως τοῦς βῆσμορφῶνας μὲ τὴν ντόπια τὴ γραμματικὴ, μὲ τὴ δική σου. Τὴ σύνταξη, ὅταν τὴν παίρνει ἀπὸ ἄλλη γλώσσα, τὴν παίρνει ἀχώνερη, ἀσυμμόρφωτη, ἔξην. Λένε στήν Ἰταλία Quando il sole ἔτσι θὰ πῆς και σὺ στήν Ἑλλάδα Σᾶν ὁ ἥλιος.

Ἔτσι κ' οἱ μαθητᾶδες μου μεταρῶζανε ἀπὸ τὸ γαλλικὸ Quand le soleil brille. Καιρὸς πέρασε ὅσπου νὰ τὸ κατάλαβῃ και νὰ τοῦς τὸ ἐξηγήσω. Ἐμεῖς φυσικᾶ μας μιλοῦμε ὀρθᾶ, χωρὶς νὰ ἔξομε τὸ λόγο — και νὰ σεβαστοῦμε περισσότερο τὴ γλώσσα μας, πού τὰ βολίβει ὅλα τόσα νύττεμα και τόσα καλά.

Γιὰ τοῦτο και γὼ σου στέλω τὴ σημειωσούλα μου ἐδώκερα. Σοῦ ἔβαλα μάλιστα τὴν ἀρχὴ και τίτλο γενικῶς, πληθυντικῶς Σημειωσούλες. Ἄν ἔδειξω, σοῦ στέλω και ἄλλες, σᾶν τύχη τὸ εἴζει ἢ γλώσσα μας ἢ ἀθάνατη και ὀραία.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΕΝΑ ΚΗΡΥΓΜΑ

Φαντάστηκα πῶς μπορεῖ νὰ ξεπεταχτῇ ἔξερνο στή μέση τῆς Ρωμισσῶνης ἀπάντηρος τῆς ἀλήθειας διαλαλητῆς μὲ τὸ προφητικὸ τὸ χάρισμα στή λαλιά και στὰ λόγια, μ' ὅλη τὴν ὁμορφιά τῆς νιότης στὰ χρονία, στήν ψυχὴ, στήν καρδιά και στὸ νοῦ, και νάφιστ, βροντερὴ φωνή, πού νὰ συμμαζώξῃ γύρω του ὅλη τὴν πῶ τρυφερὴ τῆς πατρίδας του νιότη νὰ τὸν ἀγοικῆση, πού μ' ἀστροπόβολη ματικὰ τέτια θὰ τῆς εἶπῃ :

«— Ἀκούστε με ! Μεγάλη ἀπλώνετα μπροστά σας ἢ ζωὴ, και ἢ ὁμορφιά τῶν ἔργων τῶν τραυῶν σᾶς κρᾶζει. Ἀκολουθᾶτε τὴν πιστᾶ. Κάτι μέσα σας ζυπνάει ἐδῶ και λίγα χρονία Μὰ τὸ ζυπνημ αὐτὸ πῶ λεύτερο δε γίνῃ και δε ἀναδρανήση ἀπὸ τὰ βᾶθη τὴν ψυχὴ σας. Τῶρα χρειάζεται ὀλ' ἢ δύναμή σας νὰ φανερωθῇ. Ρίχτε τριγύρω σας παντοῦ τὸ μάτι και ἔτε ποιὸς εἶναι ὁ δρόμος ὁ κακόδολος, πούχετε νὰ διαβῆτε. Διῶχτε τὸ ρόθο μακριὰ και τὸ δειλισμα τῆς ἀπόρασης δε μὴν ἔρθῃ νὰ μαρᾶνη τὴ δύναμη τῆς θέλησῆς σας και νὰ νεκρώση ὅση ἀναγεννιέται μέσα σας ἐλπίδα καλητερωσῶνης σ ὀλκ. Συντρίμια και σαπίσματα, πού γενιές τὰ ἔᾶπλωσαν ἀπτόχαστα ἄλλοι προτητερινοὶ σας, θ' ἀντικρῶστε στὸ διάβα σας ὀμπρὸς και γύρω. Μὰ μὴ δειλιάστε. Τὸ δρόμο σας δυνατοὶ και περιφρανοὶ τραβᾶτε, σημαία σας ἔχοντας τὸ ξεκαθάρισμα τῶν γερωῶν ἀπὸ τὰ σάπια και τὸ ξεκάρφισμα τῆς ὁμορφης και μεγάλης ἐθνικῆς ψυχῆς. Τρικυμισμένο ἔθνος μὲ μιὰ ματιὰ και μ' ἕνα καρδιοχτύπι παρακολουθᾶει τὸ δρόμο σας. Και περιμένει τὸ γλυκοχάραμα καινούργιας ζωῆς, ἀληθινῆς και πανῶριας, στὰ ἔργατᾶ σα νᾶντικρῶση.

Ἀντιστάσου, ὁμορφῆ νιότη, δυνατὴ στὸ βοριά του χαλασμοῦ, πού ἀπὸ παντοῦ φυσᾶει, μὲ κρυφούς και φανερούς δουλετωτάδες του. Παίρνε τὸ δρόμο σου θαρρετῆ και μὲ τὴν ἄγρια περιφραμία πῶς ἀγωνίζεσαι νὰ ξεκαστήσης ψηλά τὴν Ἰδέα. Ἰδέα κ' ἐστὶ τῆς γλυκαπαντοχῆς Ἐθνους ἀδικημένου σ' ὀλα. Ἰδέα κ' ἐστὶ ἀμύληνη και ἄχραντη ἀκόμη, κρᾶτα περιφραηλα τὴν ἀγιωσύνη σου γιὰ νὰ στήσης ἀχτίδες στόλιστο τὸ θρόνο σου στῆς Ζωῆς τὸ βασιλεῖο. Μακριὰ ἀπὸ τὸ βούρκο τῆς μικροψυχᾶς και τῆς ἀσκημοταπεινοσύνης γιὰ νὰ σκορπίση παντοῦ τᾶγγελικὸ σου πᾶσμα τὴ δύναμη τῆς ὁμορφῆς και τῆς ἀλήθειας. Ἄς τρέχη ἀθώρητο γιὰ σῆνα τὸ θελοπόταμο τοῦ μικρολογισμοῦ και τρέχη νὰ κολυμπᾶς στὰ γᾶργα νερὰ τοῦ τρανοπόταμου τῆς ἀθάνατης Ἰδέας γιὰ νὰ κεντρώσης κητᾶρια ψυχὴ στοῦ Ἐθνους σου τὴ ζῆση.

Βᾶστα λαστὸ βαρὺ στὰ χέρια σου, ὁμορφῆ νιότη, και γκρέμιζε ὅσα στὸ διαβα σου θα ἔρθῃ; σαράβαλα και μὴν ἀκούσης τις φωνές πού φρενιασμένοι γύρω σου θᾶρῶνουν γιὰ τὸ χάλασμα τους γέροι, ἀγνωροὶ κατᾶδικοὶ νὰ κρατοῦν ἀκόμη ἀπάνου τους τῆς ἀμαρτίας τους τὸ βάρος. Γκρέμιζε και ἀνεμοκτόρπα τὸ χῶμα, πού θὰ σωριάζετα, νὰ μὴ μείνη κορνιαχτός ἀπ' ὀτι ὄ; τῶρα καυκαρωμένα ζῶσε. Ἀλυπησιὰ θέλουν τὰ μεγάλα και μὲ θυσίας σ' αὐτὰ θὰ φτάσης. Φέρε τέτοια θυσία στὰ βουμὸ τῆς Ἰδέας και ξαναζωντάνεψε τὴ μαρᾶμένη ἐθνικὴ ψυχὴ μὲ τὴν ἀλυπησιὰ.

Κρᾶτα δρεπᾶνι ἀστόμωτο στὰ χέρια σου, ὁμορφῆ νιότη, και κόβε ἀλύπητα και σύρριζα τὰ βᾶτα και τᾶγρια χαμοκλάδια τοῦ ψυχοπνίχτη δασκαλισμοῦ, χωρὶς νὰ φτάση ὄς σᾶρτῆς σου τὸ λυσσασμένο ἀλυχημᾶ του, θλέποντας πῶς ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ